

თბილ ვერძლეული ჰუმანიზმი
(შორენა ლებანიძის რომანის
„მანანა ანუა. ტყვეობის 52 დღე“ მიხედვით)

Not Overcame Humanism
(According to the Novel by Shorena Lebanidze
„Manana Anua. 52 Days of the Slavery“)

ნესტან ფიფია

შოთა მესხიას ზუგდიდის
სახელმწიფო სასწავლო უნივერსიტეტი
საქართველო, ზუგდიდი

თეონა ხუფენია

შოთა მესხიას ზუგდიდის
სახელმწიფო სასწავლო უნივერსიტეტი
საქართველო, ზუგდიდი

Nestan Pipia

Shota Meskhia State Teaching University
Georgia, Zugdidi

Teona Khupenia

Shota Meskhia State Teaching University
Georgia, Zugdidi

ABSTRACT

The book „Manana Anua. 52 Days of the Slavery“ by Shorena Lebanidze reflects the tragedy of war and thoroughly describes the 52-day captivity of Yuri Anua’s wife, Zoia Adamia (now Mother Mariami), and his daughter, Manana. Yuri Anua was a subdeacon in the Koman church named after John Chrysostom and the restorer of Vasilisko spring. Outside the church, only bullets and death awaited the people inside.

In the novel, common sense and spiritual strength stand against the cruelty of war. Yuri Anua and Father Andria (Kurashvili) sacrificed themselves. Yuri Anua, an Abkhazian by ethnicity, had no choice between Georgians and Abkhazians. His choice, desire, and spiritual longing were for reconciliation.

Father Andria was not forgiven for his answer: «This is the Lord's land!» to the question, „Whose land is it?“

The work is a first-person narrative, and the feelings expressed are intense. A mystical harmony is created, where „the deceased (Father Andria - N.P.) lying near the icons is saved from the destructive force of death“. Manana Anua, dressed in the priest's robe, and the women entrusted to God's grace, pray. Impressive and convincing is the short but spiritually deep episode of how „a pious person with a special mission was born from 27-year-old Manana Anua from Koman“.

The story, narrated by a real person, has been transformed into a novel by the writer. The driving force of the action is war; it shows the true face of the people without a mask. There are lazy, cowardly, and cruel people, as well as those who express kindness and have not become callous, like Rafik Achba. The Georgians had saved Rafik Achba's brother from the cruelty of the Mkhedrioni members during the military coup in Georgia that had taken place before the war in Abkhazia started. The kind-hearted brave man accepted grace and promised himself: „I will forget the hostility toward the Georgians, and I will not forget the saving of my brother. I will save everybody God allows me to save“. He was the person who protected Manana Anua and her mother from hatred and death, sending them safely to Tbilisi. This book had its continuation in real life: it was published twice, in 2015 and 2019, and translated into Abkhazian (Translator - Irma Osia) and Turkish (Translator - Hasan Celik) languages. After the Abkhazian edition, one of the protagonists, Rafik Achba, the same as Rafik Aiba, familiarized himself with the book. He expressed his willingness to have his real name in the book, and his wish was fulfilled in the second edition. Rafik Aiba holds an important position in Abkhazia.

The title of the article, „Book about Hope and Tragedy“, refers not only to the discussed novel but also to the daily reality of Abkhazia, especially in Samurzaqano, where there are still Georgians living with the document „Temporary Right to Live“. Students from Shota Meskhia Zugdidi State Teaching University have dedicated a small volume of stories to the great hope and huge tragedy of Georgians living under this „right“. In general, the subject of our research is the role of public diplomacy in Georgian-Abkhazian relations and the strengthening of ancestral and general human values. The novel is one part of the victory of words and it also encompasses hope and tragedy. Each episode can be transferred into each plot.

საკვანძო სიტყვები: აფხაზეთი თანამედროვე მხატვრულ ლიტერატურაში, შორენა ლებანიძის რომანი „მანანა ანუა. ტყვეობის 52 დღე“.

Keywords: Abkhazia in modern fiction, Shorena Lebanidze's novel „Manana Anua. 52 Days of the Slavery“.

„თუ მტრობასა და სიძულვილს სიყვარულით მოვსპობთ, ჩვენ შორის მშვიდობა ერთობა, სიწმინდე და ბედნიერება დაისადგურებს“

/წმიდა გაბრიელ ეპისკოპოსი/

აფხაზეთის, უსაქართველოდ „მკერდმოჭრილი ამორძალის“, დაბრუნების გზა გულისმიერი ურთიერთობები – სახალხო დიპლომატიას (რომელიც ნელა, მაგრამ მაინც იკრებს ძალას). აქ უმთავრესი მისია სიტყვას ეკისრება, მისი არსისმიერი ძალა კი ლიტერატურაში უფრო მჟღავნდება, ამიტომ შეიძლება ამ თემაზე შექმნილი ნაწარმოებების განსაკუთრებულ მნიშვნელობაზე ვისაუბროთ. მხატვრული სიტყვა და ქართულ-აფხაზური სატკივარი რომ შორიშორს არ არის, ამის დასტურია მრავალი ავტორის თხზულება. საინტერესოდ არის შედგენილი კრებული „ვილაპარაკოთ – 33 ამბავი აფხაზეთზე“ (იდეისა და კონცეფციის ავტორი ირაკლი შამათავა), ამონარიდები 33 ავტორის ნაწარმოებიდან. ერთ-ერთი „ამბავი“ მათ შორის არის ბექა ქურხულის მოთხრობა „მკვლეელი“. შურისძიების მიზნით ძმის მკვლელთა დახოცვის შემდეგ გაიქცა ეზუხბაიას სულიერ მდგომარეობას რომ საოცარი ტკივილით ხატავს: „არსადაც არწასულმა სიბრალულმა, სხეულმაც კი იგრძნო, ისე ჩაეხია სული. თითქოს ცივი, ძალიან გალესილი სამართებელი დაუსვეს მკერდზე შიგნიდან. ჩახრეწვის ხმაც კი გაიგო“ (ვილაპარაკოთ... 2020: 79). აქვე არის მონაკვეთი შორენა ლებანიძის წიგნიდან „მანანა ანუა ტყვეობის 52 დღე“. ნაწარმოებში ასახულია ზოგადად ომის ტრაგედია, რასაც მთელი სისავსით გადმოსცემს კომანის იოანე ოქროპირის სახელობის ტაძრის, ვასილისკოს წყაროს აღმდგენის, იპოდიაკონ იური ანუას მეუღლის – ზოია ადამიასა (უკვე დედა მარიამის) და ქალიშვილის – მანანას ტყვეობის 52 დღე.

თხრობა იწყება 1993 წლის 6 ივლისს იმით, რომ მანანა ანუა მოძღვრის სამოსლით იმოსება; ტაძარში განგმირული მამა ანდრიას (ყურაშვილი) ცხედარი ასვენია. „ივლისის პაპანაქებამ მიცვალებულს ვერაფერი დააკლო. სხეული არ იხრწნება. ცვილის ფიგურას დაემსგავსა. სისხლი არ დედდება; უწყვეტ ნედლ ნაკადად მოედინება პირმოუკრავი ჭრილობიდან... ხატებთან დასვენებული მიცვალებული გადარჩენია კვდომის გამანადგურებელ ძალას“ (ლებანიძე 2015: 7). ომის სისასტიკის მძვინვარებაში გადარჩენის იმედად შთენილ ტაძარსა და მოძღვრის ცხედარს, უფლისა და მამა ანდრიას სულისმიერ მადლს მინდობილი ქალებისათვის ეს ხილული სასწაულია.

წიგნი აიგო მწერლისა და მთავარი პერსონაჟის ურთიერთობის, მანანა ანუას მოგონებების საფუძველზე, ამიტომაც არის თითოეული ფრაზა სიცოცხლისუნარიანი, გამოცდილების ფსიქოლოგიური კოდით დატვირთული. არსებისმომცველი განცდაა მანანა ანუას გადაწყვეტილების გადმოცემა: მოძღვრის შესამოსლით შემოსილმა, მოძღვრისავე მოწამებრივ სისხლში ამოავლო ჯვარი და გულსაკიდი ხატი, შემდეგ ლოცვა-ვედრების შეუწყვეტლად სისხლიან ხელებს ისვამს სახეზე. ღრმად აქვს

გაცნობიერებული გადარჩენის ძალა: „ღვთიური მადლი, რომელმაც უნდა მომიცვას, სიწმინდე, რომელიც მთელი არსებით უნდა შევიგრძნო“ (იქვე). ეს წუთები ალბათ მარადისობის დამტვეი იყო. მხოლოდ ამ რამდენიმე წუთსაც შეიძლება მიეძღვნას ცალკე წიგნი. ეს მთელი ჟამია წუთისოფლის ამოვების, ომის სისასტიკის, ხელდასხმული მოძღვრის ნათლიერების, ხილულად დაშვებული სასწაულის ძალის ხაზგამსმელი. ამ წუთებში ნამდვილად იშვა მადლისმიერი ძალით, უფლისა და მოძღვრის კურთხევით უმძიმესი განსაცდელის დამტვეი, ჩვეულებრივობის სიბრტყეს გარიდებული ქალი – მხევალი ღვთისა მანანა. მწერალი თანმიმდევრულ თხრობაში გამოკვეთს ამ სულიერ ძალმოსილებას და პერსონაჟს ათქმევინებს, რომ მოძღვრის ცხედრის თაყვანისცემის, მის სულსა და სისხლთან მიახლების შემდეგ ფეხზე გაცილებით ძლიერი დგება: „არამქვეყნიურ, ზღვარგადასულ მდგომარეობას ნაზიარები, ხელახლა დაბადებული, ოცდაშვიდი წლის ჩვეულებრივი კომანელი გოგო, მანანა ანუა კი არა, განსაკუთრებული მისიის მქონე ღვთისმოსავი“ (ლებანიძე 2015: 7). კომანის ეკლესიის კედლებში იმ 52 დღის განმავლობაში მისტიკური ჰარმონია სუფევდა. ეს არის ის, რასაც ადამიანის გონება ვერ შესწვდება და ბოროტი გასანადგურებლად ვერ მოიხელთებს. უფლის ნებასა და მინდობასთან, მამა ანდრიას სულთან, ომის ქარცეცხლთან პირისპირ დგომით იშვა მანანა ანუა უფალთან თანამყოფობაში: „ის, რაც კურთხეულია, დგას და არ ინგრევა“ (მამა პაისი მთაწმინდელი (ენციკლოპედია 2007: 191). მოძღვრის ცხედართან ქრისტეს მხევლად და მხედრად (სულიერ მეზრძოლად) გარდასახული მანანას შემოყვანის შემდეგ ავტორი ბუნებრივად აგრძელებს თხრობას მამა ანდრიას სულიერ ცხოვრებაზე, გამორჩეულობაზე, სულიერი წვრთნის მისეულ გზაზე, ასკეტური ცხოვრებისადმი სწრაფვაზე, რომ „განდევილის ასკეტურ ღვაწლსა და ღმერთთან მისასვლელი გზის მამიებელი მარტოკაცის თვითჩაღრმავებაზე ოცნებობდა“ (ლებანიძე 2015: 8). ნაწარმოებში მამა ანდრიას (ყურაშვილი) ბერული ცხოვრების სათნოებანი ძირითადად ასახულია მორჩილი გაბრიელის თხრობით.

დოკუმენტური რომანის მეორე თავში არის თხრობა იური ანუას შესახებ. ამ ადამიანისათვის ქველმოქმედება, ღვთის სადიდებელი ღვაწლი ცხოვრების წესი იყო. მან მიზნად დაისახა „კომანის იოანე ოქროპირის სახელობის ტაძარი საეკლესიო-ეროვნული სიმდიდრეების შემკრებ ადგილად, საქართველოს ერთიანობის სიმბოლოდ ექცია“ (ლებანიძე 2015: 20). არა მარტო კომანი... იური ანუა ცდილობდა ყველგან შეშველებოდა სიწმინდეების გადარჩენას, სარწმუნეობის განმტკიცებას. ამქვეყნად უფლის სათნოდ იცხოვრა და მოძმის ტყვეობით გამეტებული მოწამეთა დასს შეუერთდა. ომის უმძიმეს დღეებში მისი ოჯახი ცილისწამების ბინძური ნიაღვრის წინაშე აღმოჩნდა, თუმცა ქართულ-აფხაზური ოჯახი ვერ შეარყია ამ განსაცდელმა. ანუებისთვის არ არსებობდა სხვადასხვა მხარე; ეს მესამე ძალის მიერ პროვოცირებული ძმათა ომი იყო.

შორენა ლებანიძე დოკუმენტურ რომანში ქმნის რეალურ-კერძოდან გარდასახულ შთამბეჭდავ მხატვრულ სახეს – გულით,

სულით, გონებით, სისხლით, რომ აფხაზ-ქართველის განსხვავებული ჰარმონიული მთლიანობაა, მას მესამე ძალა წეწს და ხლეჩს. იური ანუას მხატვრულ-რეალური სახის განზოგადება არის პასუხი იმ ომის ხასიათის სახელდებისთვის. „რომც მოინდომოს, ვის ან რას დაუპირისპირდეს?.. სისხლის რომელ უჯრედს და აზრის რომელ გაელვებას? რომც მოინდომოს, შეძლებს კი მჭიდროდ გადახლართული აფხაზურ-ქართული ფესვებიდან ერთ-ერთის გამოორჩევას, გამოცალკავებას, ამოძირკვას? რა თქმა უნდა, ვერა!..

და თუ მაინც გაინტერესებთ, რას ირჩევს იური ანუა, გიპასუხებთ: „ქართველებისა და აფხაზების შერიგებას!“ (ლებანიძე 2015: 57). დიახ, ამ ზოგადადამიანური, ქრისტიანული, ისტორიულად გამართლებული მრწამსის ერთგულებისათვის ანუებმა ჯოჯოხეთი გამოიარეს, სულის ზეობა შეიცნეს და განიმტკიცეს.

იური ანუა კომანის მიწას მიეზარა. უერთგულის ადამიანი სამშობლოს ღრმად გაცნობიერებული სიყვარულისთვის, ომის კანონებს დაუმორჩილებლობისთვის დახვრიტეს.

ზოია ანუა-ადამია უფლის მხევლად – დედა მარიამად ეკურთხა. იმ ტრაგედიის ქარცეცხლში ნაწრთობი მონაზვნის ლოცვა, იმედია, შეეწევა ქართველებსა და აფხაზებს შორის აღმართული უბედურების კედლის ჩამოშლას.

მანანა ანუა ცოცხალი მემატიანეა, მთარული დასტურია ომის არაკანონზომიერების, აფხაზებსა და ქართველებს შორის ხელოვნურად დათესილი შუღლის ტრაგედიისა, ომის წყვედადში სულისმიერი ნათლის გამარჯვებისა. 52-დღიანი ტყვეობის საშინელებაში უფლისმიერი წყალობა იყო აფხაზი ვაჟკაცების: დიოდოტის, რაფიკ აჩბას, ქვაჩალა ამიჩბას, ბათალ ტარბასგამოჩენა. მათუქომაგეს, უპატრონეს ცოდვის კალოდ ქცეულ კომანში ღვთის ანაზარა დარჩენილ იური ანუას ოჯახს. ამ ადამიანების ურთიერთობა ომის მძევალ ქალებთან რაინდული ღირსების, ქართველებისა და აფხაზების ძალისძალად დაშორიშორების, თუმცა წინაპრებისმიერი და ზოგად ადამიანური მადლის გადარჩენის დასტურიცაა.

მანანა ანუას თხრობა და მწერლის დისკურსი რეალობას სიუჟეტურ-იდუური გვირისტით ემთლიანება. განსხვავებული ექსპოზიცია ვერც გვექნებოდა. რეალური პერსონაჟის მონაყოლი მწერალმა მხატვრულად შემოსა. 52-დღიანი უმძიმესი ამბავი შემოქმედებით ქურაში გამოატარა. ნაწარმოებში მოქმედების განვითარებასთან ერთად იკვეთება და ერთმანეთს ებმის ზოგადადამიანური ღირებულებები, მოქმედების წარმმართველი ძალა კი ომია, ის ადამიანებს თავისი ნამდვილი სახით ავლენს, ნიღბის გარეშე. ამ ასპარეზზე არიან ომით სულიერად განადგურებული, მშიშარა, ლაჩარი, სასტიკი ადამიანებიც და ისინიც, ვისთვისაც ომი სულის წრთობის ასპარეზი აღმოჩნდა და უფრო განმტკიცდა არსისმიერ ნათლიერებაში. ბოროტებამ კი არ გააბოროტა, სიკეთით მისი დამარცხების წყურვილით აანთო. სიკეთე ადამიანური გულისძახილით ამსხმოიარა, ამრავლა. ასეთი პერსონაჟია რაფიკ აჩბა. მისი ძმა ომის

დაწყებამდე განვითარებული მოვლენების ჟამს მხედრონელებს ისევ ქართველებმა გამოსტაცეს, გადაარჩინეს. ამის გამო აფხაზმა ჭაბუკმა ომის ცეცხლის ვარვარებაში საკუთარ თავს კანონად დაუდო: „ქართველებთან მტრობას დავივიწყებ, ძმის გადარჩენის ამბავს კი – არასოდეს. ყველას დავეხმარები, ვისი ხსნის საშუალებასაც ღმერთი მომცემს“ (ლებანიძე 2015: 152).

გამძვინვარებულ, სიძულვილმორეულ ომის ველს მანანა ანუა და დედამისი რაფიკ აჩბამ გამოარადა. დატოვეს ცოდვის კალოდ ქცეული აფხაზეთი და დედა-შვილმა ეკლესიის წიაღს მიაშურა. დედა შეიმოსა მონაზვნად, ქალიშვილი (მანანა) 12 წელი ცხოვრობდა დედათა მონასტერში. დღეს ის პატრიარქის კურთხევით სიტყვით, ტანჯვით ნაწრთობი სულით, მძიმე გამოცდილებით ემსახურება მამის გზას, მიზანს, რწმენას: „ვლოცულობ ქართველებისა და აფხაზებისთვის, იმიტომ რომ ძმები ვართ“.

ვფიქრობთ, ეს არის მისია, რაც მამა ანდრიას სისხლთან, შემდგომ დღეებში კი ზომბების ზათქსა თუ გავეშებული მოძალადის შემოვარდნის მოლოდინის უმძიმეს წუთებში გაიცნობიერა მან. შიშის, სიკვდილის, უბედურების, წვის, ნგრევის, კვლის, გამეტების, არგამეტების პირისპირ დგომის 52 დღის შემდეგ მთხრობელი (მანანა ანუა) ამბობს: „თითქოს ბეწვის ხიდზე ვიდექი, დაბლა უფსკრულს დაეღო პირი, თუმცა მზერის ჩაცდენის, უძირო ბნელეთში დანთქმის ცდუნება ვერ მერეოდა“ (ლებანიძე 2015: 171). ეს არის სულიერი გადარჩენის მდგომარეობა.

აუცილებელია მოვუსმინოთ მანანა ანუას, თუ როგორი ერთნაირად წრფელი სიყვარულით საუბრობს აფხაზებსა და ქართველებზე და შერიგების როგორი ცოცხალი იმედი ღვივის მის ლამაზ, სევდიან თვალებში.

საგულისხმოა, რომ ტყვეობა იყო 52-დღიანი. ვფიქრობთ, დაშვებულია სიმბოლური მინიშნება სულიერი აღზევებისა. 5 და 2 არის შვიდი. ეს რიცხვი სრულყოფილების სიმბოლოდ ითვლება; სახისმეტყველებითი აზროვნების მიხედვით, „რიცხვები მარტო რაოდენობას როდი აღნიშნავენ, მათ თვისებებიც გააჩნიათ“ (რ. სირაძე). ნაწარმოებში გვხვდება უამრავი სახე თუ პასაჟი, პერსონაჟი, რომლებზეც ცალკე გამოკვლევა შეიძლება დაიწეროს. მამა ანდრიას (ყურაშვილი) ბერრაინდული ხატი ამ ნაწარმოებშიც ბუნებრივად სიცოცხლისუნარიანია. მანანა ანუას მონაყოლით მწერალი ქმნის მხატვრულ-რეალურ-სულიერ სივრცეს, რაც ჭეშმარიტი მოძღვრის ნათელს წიგნის ფურცლებიდანაც განგაცდევინებს.

დოკუმენტურ რომანში „მანანა ანუა. ტყვეობის 52 დღე“ გვერდიგვერდ დააბიჯებენ გულგრილობა, უნდობლობა, სამშვინველისეული ემოციები, ერთგულება, ქველმოქმედება, სულიერი წონასწორობა, სიძულვილი და სიყვარული, შიში და იმედი. ეს ნაწარმოები ყურადღებას იქცევს თხრობითი სტრუქტურის თვალსაზრისითაც. საინტერესოა სიუჟეტი და ფაბულა, როგორც ორი ნარატიული ინსტანცია. ფაბულა-მოვლენათა თანმიმდევრობით, როგორც სინამდვილეში მომხდარი ფაქტი, სიუჟეტი – ავტორის შემოქმედებითი სამყარო.

ლიტერატურულ სივრცეში ფაბულასა და სიუჟეტს შორის განსხვავებული ურთიერთმიმართება გვხვდება. ზოგჯერ ერთი და იგივე ფაბულა შეიძლება სხვადასხვა მხატვრული სახით განსხეულდეს. კონკრეტულ შემთხვევაში ქრონოტოპულ გამთლიანებას, მთავარი სათქმელის გახმიანებას, მიზეზ-შედეგობრივი ჯაჭვის შეკვრას ემსახურება თანმიმდევრობა ანუ ბირთვული ფუნქციების ჯგუფი, რაც გვიხსნის პერსონაჟთა მოქმედების ლოგიკას. ჭარბობს თხრობის შინაგანი ფოკუსი (მოვლენები პერსონაჟის თვალით აღიქმება), რაც აძლიერებს რეალობის, დამაჯერებლობის განცდას მკითხველში.

საგულისხმო და მძიმეა რეალობა, რომ წიგნი იმედსა და ტრაგედიაზე ყოველდღე იწერება ოკუპირებულ სამურზაყანოში, სადაც ჯერ კიდევ არის ქართული მოსახლეობა (დოკუმენტით: დროებით ცხოვრების უფლება) ეს ხორცშეუსხმელი წიგნი იწერება ენგურის ფონით დეფაქტო საზღვრის ნამალევად გადმოლაზვისას, არაერთი სიცოცხლე რომ შეეწირა, დღეების განმავლობაში ენგურის ტალღები რომ მიატივტივებს მგლოვიარე ყვავილებს, ის იწერება სკოლის კედლებში: 2015 წელს პირველი-მეოთხე კლასის ჩათვლით რომ გახადეს რუსულენოვანი, ამჯერად კი სრულად რუსულენოვანია სწავლება. დამახინჯებული, ცრუ „აფხაზეთის ისტორიის“ სწავლასა და სწავლებაზე უარისთვის რომ ისჯებიან. ამ წიგნს წერს შიში გადამალული ქართული ლიტერატურის გამო, „მესაზღვრეებს“ გამოქცეული აბიტურიენტების მავთულხლართებზე დასერილი ხელებით იწერება მომავლის იმედი, გამთლიანების წყურვილი.

ზუგდიდის შოთა მესხიას სახელმწიფო სასწავლო უნივერსიტეტში ენგურგაღმელმა სტუდენტებმა კრებული შექმნეს სახელწოდებით „ამბები ენგურს გაღმიდან“. აქ ტრაგედიასა და ტკივილთან ერთად იმედი ცოცხლობს, იმედი აფხაზეთისა და ქართველების ერთმანეთთან დაბრუნების. აქ რეალური ამბებია: „ბოევიკების“ თარეშისა, უსაფრთხოებისათვის ქართული პასპორტების მიწაში დაფვლისა, ქართულის გაკვეთილების მკაცრად გაკონტროლებისა, ასევე: აფხაზეთისა და ქართველების თანაზიარობისა განსაცდელის ჟამს. დღეს სამურზაყანოში რისკის ფასად ასწავლიან ქართულ ლიტერატურას, „ნებადართული ზღვარის“ მიღმა, ხმის კანკალით გალობენ ქართულად და ენგურს გამოღმა გვაწვდიან ხმას, რომ სჯერათ სახალხო დიპლომატიის, სიყვარულის, სიტყვის ძალის. მოქმედებას, მღვიძარებას, განუწყვეტელ ხსოვნას მოითხოვს აფხაზეთელი თინეიჯერის სიტყვები:

„– შენ შეიძინე საათის განმავლობაში უღრან ტყეში გივლია, რომ ეროვნული გამოცდებისთვის მიგესწრო?

- მე მივლია.
- შენ გადაღებილი ეკლესია-მონასტრები მოგივლია?
- მე მომივლია...
- შენ გიტირია, რადგან ქართულად ლაპარაკს გიკრძალავდნენ?
- მე მიტირია...“ (სალომე გამისონია. სტუდენტი).

კიდევ დაიწერება წიგნები... სიყვარულის ძალმოსილებაზე დამკვიდრებულმა სიტყვამ, დიპლომატიამ იქნებ შეაძლებინოს აფხაზეთს, საქართველოს „ლაშარის გორზე შადგომა“. ერთ-ერთი ღონიერი წიგნი ამ თვალსაზრისით არის შორენა ლებანიძის „მანანა ანუა – ტყვეობის 52 დღე“. წიგნის სიცოცხლისუნარიანობას მკითხველი განსაზღვრავს, რამდენად სჭირდებათ, აინტერესებთ იგი. ამ შემთხვევაში გვაქვს ორი გამოცემა: პირველი – 2015 წელს და მეორე – 2019 წელს. ნაწარმოები ითარგმნა აფხაზურად (მთარგმნელი – ირმა ოსია) და თურქულად (მთარგმნელი ჰასან ჩელიქი). განსაკუთრებით მნიშვნელოვანი ფაქტი – აფხაზური თარგმანი წაიკითხა ერთ-ერთმა მთავარმა პერსონაჟმა რაფიკ აჩბამ და შემოუთვალა ავტორს: ისურვებდა საკუთარი სახელით, რაფიკ აიბა, ყოფილიყო ნაწარმოებში (მეორე გამოცემისას მას ეს სურვილი შეუსრულდა. რაფიკ აიბას აფხაზეთში აქვს სეროზული სამსახური). წიგნისა და პერსონაჟის, ქართველი მწერლისა და აფხაზი მკითხველ-პერსონაჟის საერთო ველი მნიშვნელოვანი და საინტერესოა, ამ წიგნმა უკვე შეასრულა მშვიდობის ელჩის მისია.

გამოყენებული ლიტერატურა

- ვილაპარაკოთ 2020: ვილაპარაკოთ – 33 ამბავი აფხაზეთზე. იდეისა და კონცეფციის ავტორი ირაკლი შამათავა. თბილისი, 2020.
 ლებანიძე 2015: ლებანიძე, შ., მანანა ანუა ტყვეობის ორმოცდათორმეტი დღე. თბილისი, 2015.
 სირაძე 2000: სირაძე რ., სახისმეტყველება. თბილისი, 2000.
 ენციკლოპედია 2007: ღვთიური სიბრძნის მართლმადიდებლური ენციკლოპედია. თბილისი, 2007.